

## Oponentský posudek na rigorózní práci Hany Stelzerové „Jak často a proč byli Češi diskriminováni?“

PhDr. Pavel Kuchař, CSc

Práce je věnována výzkumu sociální diskriminace v ČR před a po roce 1989 a je upravenou a poněkud rozšířenou verzí diplomové práce. Tu jsem také posuzoval, takže mohu vyjít ze svého předchozího posudku. Musím hned v úvodu konstatovat, že autorka všechny mé připomínky k předchozí verzi akceptovala a práci podle nich upravila.

Práce je založena jednak na zpracování dat z výzkumu sociálních nerovností, řešeného na ISS v rámci VZ, jednak na vlastních skupinových rozhovorech s několika respondenty. Práce je na dobré metodologické úrovni. V předchozím posudku jsem autorce mj. vytkl poněkud stručné teoretické vymezení problematiky. Podobně jako mé další připomínky i tuto autorka respektovala a úvodní teoretickou pasáž poněkud rozšířila (i když ani v této práci ji zase příliš velkou pozornost nevěnuje).

Moje hlavní připomínka k verzi předložené jako diplomové se týkala absence vymezení pojmu diferenciaci a jejímu zaměňování za sociální diskriminaci. V předložené práci je tato nejednoznačnost sice z větší části odstraněna, nicméně v závěru autorka opět vzájemný vztah těchto dvou pojmů poněkud zamlžuje. Mé další připomínky proto budou směřovat právě k závěru práce. Opět hned zkrájím musím bohužel konstatovat, že závěr je plný překlepů a nejasností svědčících o tom, že byl psán dosti narychlo a autorka si jej snad ani nestačila přečíst.

Na s. 81 píše o pozitivní diskriminaci, uplatňované v době komunismu, aniž by uvedla, vůči kterým skupinám šlo o pozitivní a vůči kterým o negativní diskriminaci. Znamená to, že se jen přehodila znaménka, tj. že skupina dříve pozitivně diskriminovaná je dnes diskriminovaná negativně? Asi je problém poněkud složitější. Na téže straně autorka ukazuje, že neví, co to je společenská třída, neboť píše o nízké třídě – nízká ale může být stratifikační vrstva, nikoliv třída. Nevím, co znamená pojem „diskriminace pro totalitní příčiny“. Podle autorky začínaly nové formy diskriminace pro nedostatek peněz a pro pohlaví působit již počátkem 90. let, aby vzápětí psala, že opravdový nástup těchto příčin nastal až v porevolučním období. Vskutku si myslí, že socialismus nediskriminoval podle peněz a podle pohlaví? To by ze sociologie v průběhu studia asi moc nepochytila!

Na s. 82 podle očekávání nechybí zobecňující soudy o tom, že jsou diskriminováni lidé v předdůchodovém věku a ženy, což sice platí, ale jen pro určité jasně vymezené podskupiny, ale rozhodně ne pro všechny předdůchodce a ženy.

Na s. 83 zmiňuje autorka pojem „přijatelného stavu diskriminace“. Co to je a jak jej změnila?

Musím konstatovat, že závěr práce se autorce, eufemisticky řečeno, nepovedl. Doufám, že u obhajoby se polepší. Práci doporučuji k obhajobě.

